

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА
ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ
В ЦИФРОВУ ЕПОХУ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 2

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 2. – 684 с.
ISBN 978-617-8763-16-9**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-16-9

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

<i>Ennan Ruslan</i>	
LEGAL REGULATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE: INTERNATIONAL EXPERIENCE	232
<i>Кирилюк Алла Володимирівна</i>	
ВІЗУАЛЬНА САМОПРЕЗЕНТАЦІЯ ТА ВІРТУАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ.	235
<i>Мартинюк Іван Вікторович</i>	
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИВАТНИХ І ПУБЛІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ У ПАТЕНТНОМУ ПРАВІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	238
<i>Hrytsenyuk Vladyslav Oleksandrovych</i>	
THE CONCEPT OF LEGAL PROTECTION OF MULTIMEDIA WORKS IN THE SYSTEM OF COMPLEX OBJECTS OF COPYRIGHT	243
<i>Здирко Єлизавета Михайлівна</i>	
ДО ПИТАННЯ ПРАВОМІРНОСТІ ВИДАЛЕННЯ МЕТАДАНИХ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ТА ДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	246
<i>Ларіонов Владислав Сергійович</i>	
ПРАВО НА ЦИФРОВИЙ ОБРАЗ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.	249

СЕКЦІЯ 16. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА І ПРОЦЕСУ

<i>Подцерковний Олег Петрович</i>	
ЩОДО РИЗИКІВ НАДМІРНОЇ ЛЕГІТИМАЦІЇ LEX CRYPTOGRAPHICA ТА СУБ'ЄКТІВ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ВІРТУАЛЬНИМИ АКТИВАМИ	254
<i>Войнарівський Микола Миколайович</i>	
ПОТРЕБ ПОДОЛАННЯ ДЕФІЦИТУ АНТРОПОЦЕНТРИЧНОГО ПІДХОДУ В ПУБЛІЧНО- ПРАВОВИХ СПОРАХ ЗА УЧАСТЮ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	257
<i>Гофман Олександр Рудольфович</i>	
ЩОДО СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	261
<i>Добровольська Володимира Володимирівна</i>	
ЩОДО ГОСПОДАРСЬКО-ДОГОВІРНОГО КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	263
<i>Зама Антоніна Олександрівна</i>	
РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ У ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ: ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ ПОЗОВУ ПРО ВИЗНАННЯ	266
<i>Квасніцька Ольга Олексіївна</i>	
КРИЗА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В МІСТОБУДУВАННІ: ЯК БЕЗДІЯЛЬНІСТЬ ІНСТИТУЦІЙ ЛЕГАЛІЗУЄ ЗНИЩЕННЯ ІСТОРИЧНИХ АРЕАЛІВ МІСТ	269
<i>Артюмов Дмитро Володимирович</i>	
ЩОДО НАКАЗНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ.	272
<i>Будзар Павло Степанович</i>	
ЩОДО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.	274
<i>Зарічанський Григорій Віталійович</i>	
ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ СМАРТ-КОНТРАКТУ	277
<i>Неділько Сергій Миколайович</i>	
ЩОДО ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВЗАЄМНИМ СТРАХУВАННЯМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.	279
<i>Попович Павло Олександрович</i>	
ЩОДО ЗАСТАВИ МАЙБУТЬОГО ВРОЖАЮ (ПЕРЕДЕКСПОРТНОГО ФІНАНСУВАННЯ) ЯК МАЙНОВОГО НЕПОІМЕНОВАНОГО ЗАСОБУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	282

Ennan Ruslan

*National University «Odessa Law Academy»,
Associated Professor at the Department of Intellectual Property Law, PhD in Law*

LEGAL REGULATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE: INTERNATIONAL EXPERIENCE

As of today, the scientific and legal approach to understanding and regulating artificial intelligence is implemented either in the form of software (virtual platform, chatbots, programs, etc., which do not have a material form), or material objects (robots, drones, etc.), which act as tools for achieving specific goals set within the framework of legal relations. Since artificial intelligence is the result of human intellectual technological activity, as it is a human-designed device or computer program, there is every reason to consider its legal nature from the perspective of intellectual property law. Analyzing the prospects for legal regulation of artificial intelligence under EU law, it can be noted that the development of European legal standards for robotics and artificial intelligence will contribute to the development of the relevant industry and ensure compliance with human rights when forming new social relations with the participation of autonomous devices.

In recent years, the European Union has launched a number of legislative initiatives aimed at developing a comprehensive regulatory strategy in the field of artificial intelligence. The three basic documents are: the General Data Protection Regulation (GDPR), the European Parliament Resolution on the Civil Law Regulation of Robotics and the Ethical Guidelines for the Development of Artificial Intelligence Systems, developed by the European Commission's High-Level Expert Group on Artificial Intelligence (AI HLEG) [1]. In 2020, the European Commission published a White Paper aimed at promoting a European system of excellence and trust in AI, as well as a Report on the safety and liability aspects of AI. In 2020, the European Parliament adopted three resolutions regulating the areas of activity affected by AI, promoting innovation, ethical standards and trust in this technology. These resolutions address the following areas: 1) intellectual property rights for the development of AI technologies (including an effective system of their guarantee and protection of European patent standards); 2) a civil liability regime for AI (proposed strict liability for operators of «high-risk» AI systems in the event of damage); 3) ethical aspects of AI, robotics and related technologies (human control is a key guiding principle). Europe has a developed AI industry, and EU countries continue to stress the importance of joining forces and creating a single «European AI Alliance». It is seen as a means of increasing competitiveness with countries such as the US and China and ensuring respect for «European values».

In 2021, the European Commission drafted and proposed the first EU regulation on artificial intelligence – the Artificial Intelligence Act (AI Act), which defines an «artificial intelligence system» as a machine system that is designed to operate with varying degrees of autonomy and that can, for explicit or implicit purposes, generate

outputs such as predictions, recommendations or decisions that affect the physical or virtual environment. The AI Act will potentially regulate all automated technologies that use artificial intelligence and will define AI systems as including a wide range of automated decision-makers. This is the first global attempt to establish a regulatory framework for artificial intelligence, as part of the EU's strategy to set global standards for technology regulation. In June 2023, the European Parliament approved its negotiating position on the proposed Law on Artificial Intelligence between the representatives of the European Parliament, the Council of the European Union and the European Commission on the final form of the Law on Artificial Intelligence [2].

The Law on Artificial Intelligence aims to ensure that artificial intelligence systems used on the EU market are safe and respect existing laws on fundamental rights and EU values, have a low level of risks and do not infringe the rights and freedoms of individuals and citizens. The Law on Artificial Intelligence proposes a risk-based approach to govern the use of artificial intelligence in both the private and public sectors, distinguishing between the following risk categories: applications with unacceptable risk, applications with high risk and applications that are not explicitly prohibited [3]. The regulation prohibits the use of AI in critical services that could threaten livelihoods or encourage destructive behavior, but allows the use of AI in other sensitive sectors. The AI law will apply primarily to providers of AI systems created in the EU or in third countries who place AI systems on the EU market or put them into operation in the EU, as well as to users of AI systems located in the EU. In addition, an independent body, the European Artificial Intelligence Board, is planned to be established in the near future.

In 2019, the US President issued an executive order launching the American Artificial Intelligence Initiative, focusing on promoting AI research and development, trust, preparing people for a changing workforce, and protecting national interests, security, and values. The initiative was designed to: foster technological breakthroughs; encourage the development of appropriate technical standards; train people in the development and application of AI technologies; protect American values, including civil liberties and privacy, and strengthen public trust in AI technologies; and protect the US technological advantage in AI, while helping to create an international environment that supports innovation. Bills that either refer to or focus on AI have also been introduced in the US Congress, including the Algorithmic Accountability Act introduced in 2019. In 2023, leading AI companies including Google, Meta, OpenAI and Microsoft jointly agreed to a series of voluntary safeguards that are intended to help manage the social risks associated with AI and, as a result, new technologies, under appropriate safeguards and agreements [6].

The Japanese government has been focusing on automation and robotics for half a century and has accordingly prepared various strategic and policy documents to support its position. For example, its 5th Science and Technology Basic Plan for 2016–2020 set as its basic goal «to guide and mobilize actions in science, technology and innovation to achieve a prosperous, sustainable and inclusive future, which, in the context of ever-increasing digitalization and connectivity, is enhanced by

the development of artificial intelligence» [4]. In line with these goals, in 2016, the Japanese Cabinet convened the Advisory Council on Artificial Intelligence and Human Society «to assess various societal issues that may arise from the development and implementation of artificial intelligence and to discuss its implications for society.» In 2017, the Advisory Council published a report recommending further work on issues such as ethics, law, economics, education, social impact and research and development. This approach by the Japanese government is explained by its nationwide industrial strategy and is an excellent model of how governments can facilitate discussions on key issues at the national and international levels [5].

In 2017, a proposal from the Chinese Academy of Engineering, called AI 2.0, initiated a multi-year plan for the development of next-generation artificial intelligence in China, which focused on the strategic use of basic theories and common key technologies. In the same year, the State Council of China promulgated the Next-Generation Artificial Intelligence Development Plan. This regulatory document officially designated the development of the field of artificial intelligence as a key strategic national priority. Although the main focus was on promoting the country's economic development through artificial intelligence technology, the Plan also stipulated that by 2025, China would have established laws and regulations on artificial intelligence, ethical norms and policy systems, and capabilities for assessing and supervising the safety of artificial intelligence. In November 2017, the Advisory Committee on Artificial Intelligence Strategy was also established to conduct research on strategic issues related to artificial intelligence and make relevant recommendations. In addition, the AI Industry Development Alliance was established. The China Academy of Information and Communications Technology (CAICT) issued an official document, the book «National Strategic Initiative on Artificial Intelligence», which explores the issues of legal regulation, governance and ethics in the field of artificial intelligence. In 2018, China established the National AI Standardization Group and the National AI Expert Advisory Group, and the Ministry of Industry and Information Technology issued the «White Paper on Artificial Intelligence Standardization», which noted that AI raises issues in terms of legal responsibility, ethics and security. In 2019, the Beijing Principles on Artificial Intelligence were promulgated, covering: openness; serving human values (such as privacy, dignity, freedoms and rights); focus on the benefit of humanity; attention to the safety and security of artificial intelligence; inclusiveness; long-term planning and development of advanced artificial intelligence systems.

Artificial intelligence is developing at a fairly rapid pace and is rapidly integrating into our society. Therefore, there is certainly a need for regulation of artificial intelligence, primarily to prevent the emergence of systemic and social risks. The regulation of artificial intelligence today is driven by corporate interests and supported by an ethical approach [7]. At the same time, the ethical framework is noticeably different from the legal framework, given that the legal framework can only be developed by international legislative bodies or state legislatures. Thus, legislation plays a key role in ensuring the effective and fair implementation of artificial intelligence in society and technology.

References:

1. Artificial Intelligence Act. *European Parliament*. 2023. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0236_EN.html
2. European Parliament resolution of 16 February 2017 with recommendations to the Commission on Civil Law Rules on Robotics (2015/2103[INL]). URL: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0051+0+DOC+XML+V0//EN>
3. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679>
4. Report on Artificial Intelligence and Human Society, Japan Advisory Board on Artificial Intelligence and Human Society. 24 March 2017. URL: http://www8.cao.go.jp/cstp/tyousakai/ai/summary/aisociety_en
5. Shimpō F. The Principal Japanese AI and Robot Strategy and Research Toward Establishing Basic Principles. *Journal of Law and Information Systems*. 2018. Vol. 3.
6. The US federal government released <http://AI.gov> to make it easier to access all of the governmental AI initiatives currently underway. *The White House*. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefingsstatements/artificial-intelligence-american-people>
7. White Paper on Standardization in AI. National Standardization Management Committee. *Second Ministry of Industry*. URL: <http://www.sgic.gov.cn/upload/flca3511-05f2-43a0-8235>

Ключові слова: штучний інтелект, цифровізація, право інтелектуальної власності, правове регулювання, міжнародний досвід.

Key words: artificial intelligence, digitalization, intellectual property law, legal regulation, international experience.

Кирилюк Алла Володимирівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції,
кандидат юридичних наук, доцент*

ВІЗУАЛЬНА САМОПРЕЗЕНТАЦІЯ ТА ВІРТУАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Цифровізація сучасного суспільства зумовила глибокі трансформації комунікативних практик, способів самовираження та механізмів формування ідентичності. Особливого значення в цьому контексті набуває візуальна самопрезентація особистості, яка в умовах комп'ютерно-опосередкованої комунікації стає ключовим інструментом соціальної взаємодії. Зростання ролі цифрових зобра-